

Warszawa, dnia 30 lipca 2018 r.

Opinia

Ośrodka Badań, Studiów i Legislacji

Krajowej Rady Radców Prawnych

w przedmiocie potencjalnego wpływu projektu Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącego doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych (dalej jako: „Projekt rozporządzenia dotyczącego doręczeń”), a także projektu Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1206/2001 z dnia 28 maja 2001 r. w sprawie współpracy między sądami państw członkowskich przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych lub handlowych (dalej jako: „Projekt rozporządzenia dotyczącego dowodów”), na funkcjonowanie profesjonalnego pełnomocnika w przestrzeni prawnej

WNIOSKI

- I. Projektowane rozporządzenia wprowadzają istotne zmiany z punktu widzenia funkcjonowania organów sądowych w zakresie przeprowadzania dowodów transgranicznych oraz dokonywania transgranicznych doręczeń dokumentów sądowych oraz pozasądowych, zmiany te będą miały również wpływ na funkcjonowanie profesjonalnego pełnomocnika w przestrzeni prawnej.
- II. Przepis art. 3C ust. 1 lit. b) Projektu rozporządzenia dotyczącego doręczeń wprowadza istotne zmiany z perspektywy funkcjonowania profesjonalnego pełnomocnika w przestrzeni prawnej, zmierza on do umożliwienia stronie, uczestnikowi postępowania, a także profesjonalnemu pełnomocnikowi uzyskania informacji o adresie osoby, której ma zostać doręczony dokument sądowy lub pozasądowy. Powyższe ma istotne znaczenie z punktu widzenia przepisów prawa krajowego oraz praktyki sądów, w zakresie wykonania nakładanych na profesjonalnych pełnomocników obowiązków związanych z ustalaniem

adresów osób, którym ma nastąpić doręczenie, takich jak strona przeciwna, uczestnik postępowania, czy też świadek. Projektowaną zmianę z perspektywy praktyki profesjonalnego pełnomocnika należy ocenić pozytywnie.

- III. Z perspektywy profesjonalnego pełnomocnika pozytywnie należy ocenić zmianę wprowadzoną w art. 17a Projektu rozporządzenia dotyczącego dowodów sprowadzającą się do umożliwienia przeprowadzenia dowodu w trybie rekwizycji biernej za pośrednictwem telekonferencji. Rozwiązanie to zmierza do zwiększenia ekonomiki postępowania oraz usprawnienia pracy sądu, w konsekwencji może mieć wpływ na ekonomikę i usprawnienie wykonywania zawodu przez profesjonalnego pełnomocnika.
- IV. Pozytywnie należy odnieść się do przepisu art. 18a Projektu rozporządzenia dotyczącego dowodów, zgodnie z którym nie można odmówić uznania dowodu cyfrowego przeprowadzonego w innym państwie członkowskim, jako dowodu w sprawie wyłącznie na tej podstawie, że ma charakter cyfrowy. Przepis ten ma istotne znaczenie z punktu widzenia strategii postępowania przez profesjonalnego pełnomocnika, w tym w zakresie prezentowania dowodów, na potrzeby wykazania zgłoszonych w toku postępowania twierdzeń.

UZASADNIENIE

- 1. Opiniowane projekty rozporządzeń w swej treści zasadniczo odnoszą się do funkcjonowania organów sądowych, w zakresie przeprowadzania transgranicznych dowodów i dokonywania transgranicznych doręczeń dokumentów sądowych i pozasądowych, wprowadzając usprawnioną komunikację między organami odpowiedzialnymi za realizację wniosków o przeprowadzenie dowodów i dokonanie doręczeń opartą na środkach komunikacji elektronicznej. Nie pozostają one jednak bez wpływu na funkcjonowanie w przestrzeni prawnej profesjonalnego pełnomocnika.
- 2. Projekt rozporządzenia dotyczącego doręczenia dokumentów zawiera regulację istotną z punktu widzenia funkcjonowania profesjonalnego pełnomocnika

w przestrzeni prawnej, wprowadza on bowiem możliwość skorzystania z pomocy w ustaleniu adresu osoby, której należy doręczyć dokument sądowy lub pozasądowy. Oczywiście sposób udzielenia pomocy w zakresie udzielenia pomocy został pozostawiony do decyzji państw członkowskich UE. Niemniej jednak, Projekt rozporządzenia dotyczącego doręczeń w art. 3c ust. 1 lit. b) przewiduje możliwość złożenia przez osoby z innych państw członkowskich wniosku o informację o adresie, bezpośrednio w rejestrach adresów lub innych publicznie dostępnych bazach, w tym drogą elektroniczną, za pomocą standardowego formularza, za pośrednictwem portalu „e – Sprawiedliwość”. Podkreślić należy, że niejednokrotnie obowiązujące przepisy lub decyzja sądu nakłada na profesjonalnego pełnomocnika obowiązek ustalenia adresu osoby, której ma nastąpić doręczenie dokumenty w toku toczącego się postępowania. W przypadku osób, których dane znajdują się w rejestrze PESEL, profesjonalny pełnomocnik wykonujący zawód w Rzeczypospolitej Polskiej ma możliwość wystąpienia z wnioskiem do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji o udostępnienie danych z rejestru PESEL, w celu ustalenia adresu zameldowania. Podobne rozwiązania są przewidziane w innych państwach członkowskich, niemniej jednak z uwagi na bariery informacyjne i względy praktyczne wystąpienie z analogicznym wnioskiem w innym państwie członkowskim UE jest problematyczne. Wprowadzenie przepisów ułatwiających dostęp do baz danych pozwalających na ustalenie adresów osób, którym mają zostać doręczone dokumenty sądowe i pozasądowe, należy ocenić pozytywnie. Projektowane rozwiązanie zmierza do usprawnienia pozyskiwania informacji o adresach w perspektywie transgranicznej, co może znacząco ułatwić funkcjonowanie profesjonalnym pełnomocnikom, reprezentującym swoich mandantów w postępowaniach z elementem obcym. Podkreślić należy, że projektowane rozwiązanie stanowi przełamanie zasady powszechnie przyjmowanej w umowach międzynarodowych, w tym m.in. Konwencji o doręczaniu za granicą dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych lub handlowych, sporządzonej w Hadze dnia 15 listopada 1965 r., dotyczących pomocy sądowej, zgodnie z którą instrumenty prawne służące doręczeniu dokumentów sądowych i pozasądowych nie mogą stanowić podstawy do poszukiwania adresu osoby, której dokument ma zostać doręczony.

3. Pozytywnie z perspektywy profesjonalnego pełnomocnika należy ocenić zmianę przepisów w zakresie przeprowadzenia dowodu w trybie rekwizycji biernej za pośrednictwem telekonferencji. Zmiana wprowadzona w art. 17a Projektu rozporządzenia dotyczącego dowodów umożliwi w szerszym zakresie przeprowadzenie dowodów na odległość, co bezpośrednio przełoży się nie tylko na ekonomikę postępowania, ale także na ekonomikę działania profesjonalnego pełnomocnika. Rozwiązanie to pozwala bowiem na bezpośrednie przeprowadzenie dowodu z przesłuchania świadka, strony lub biegłego, przy użyciu środków komunikacji elektronicznej przed sądem państwa, na terytorium którego profesjonalny pełnomocnik wykonuje zawód, co wpłynie nie tylko na usprawnienie samej czynności, ale także może mieć pozytywny wpływ na wykonywanie zawodu przez profesjonalnego pełnomocnika, który w celu udziału w przesłuchaniu nie będzie zmuszony udać się do innego państwa członkowskiego, gdzie miałyby się odbyć przesłuchanie.
4. Pozytywnie należy odnieść się do przepisu art. 18a Projektu rozporządzenia dotyczącego dowodów, zgodnie z którym nie można odmówić uznania dowodu cyfrowego przeprowadzonego w innym państwie członkowskim, jako dowodu w sprawie wyłącznie na tej podstawie, że ma charakter cyfrowy. Przepis ten ma istotne znaczenie z punktu widzenia strategii postępowania przez profesjonalnego pełnomocnika, w tym w zakresie prezentowania dowodów, na potrzeby wykazania zgłoszonych w toku postępowania twierdzeń. Pozytywnie należy go ocenić, jeśli weźmie się pod uwagę praktykę obrotu i upowszechnienie się środków komunikacji elektronicznej. Powyższe powoduje, że niejednokrotnie dowodami, jakimi dysponuje strona, a w konsekwencji dowodami jakie profesjonalny pełnomocnik jest w stanie przedstawić są dowody w postaci cyfrowej. Wprowadzony przepis nie pozwala na deprecjonowanie dowodu cyfrowego tylko z powodu jego postaci, co miałyby uzasadniać odmowę jego uznania przed sądem innego państwa niż został przeprowadzony.
5. Rozwiązania zawarte w projektach rozporządzeń, w razie ich przyjęcia, będą wiążące i bezpośrednio stosowane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (brak jest potrzeby ich implementacji). W mojej jednak ocenie należałoby rozważyć, czy rozwiązania

zawartego w art. 18a Projektu rozporządzenia dotyczącego dowodów, nie wprowadzić do prawa krajowego i nie rozszerzyć zakresu jego zastosowania na sprawy powiązane z państwami spoza UE.

dr Piotr Rodziewicz